

VALSTYBINIS MOKSLINIŲ TYRIMŲ INSTITUTAS
GAMTOS TYRIMŲ CENTRAS
Įstaigos kodas 302470603

2025–2027 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

I. MISIJA IR STRATEGINIAI POKYČIAI

MISIJA

Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras (toliau – Centras) yra valstybinis mokslinių tyrimų institutas, kurio teisinė forma – viešoji įstaiga. Centras yra pelno nesiekiantis ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, vykdamas valstybei, visuomenei ar ūkio subjektams svarbius ilgalaikius šiuose įstatuose nustatytų krypties mokslinius tyrimus, eksperimentinę plėtrą bei inovacines veiklas (toliau – MTEPI) ir užtikrinantis valstybės tarptautinio lygio mokslinę kompetenciją gamtos mokslų srityje.

VERTYBĖS

Centro veiklą užtikrina bendruomenė, kurios vertybiniai prioritetai grindžiami bendražmogiškaisiais bendravimo principais, tarpusavio pagarba ir pasitikėjimu, nuomonių įvairove ir nuolatiniu tobulėjimu, atsakomybe šiandieninei bei ateities kartoms.

VEIKLOS PRIORITETAU

Mokslo žinių apie gamtinę aplinką, jos išteklius ir tvarų jų naudojimą kapitalizavimas bei aktyvus bendradarbiavimas su suinteresuotomis įvairaus lygmens tarptautinėmis ir nacionalinėmis valdymo bei verslo institucijoms ir visuomene sudaro institucijos veiklos esmę. Globaliu mastu išryškėję biologinės įvairovės, klimato kaitos, ekosistemų apsaugos iššūkiai bei jų sprendimas, apibrėžtas įvairaus lygio tarptautiniuose bei nacionaliniuose teisės aktuose (Europos žaliasis kursas, ES biologinės įvairovės strategija, Europos klimato paktas, Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“; ir kt.), reikalauja išsamių bei pagrįstų šios srities žinių, kurias kaupia, analizuoja ir įvairiomis formomis institucija teikia visuomenei. Kūrybiška bei inovatyvi veikla, siejama su atskaitomybe valstybei bei atsakomybe visuomenei, yra kartinė čia dirbančios mokslinės bendruomenės priedermė, užtikrinanti Centro veiklos prioritetų realizavimą.

Centro veiklos tikslai:

1. vykdyti šalies ūkio ir visuomenės gerovei, tęstinumui ir plėtrai svarbius ilgalaikius fundamentinius ir taikomuosius gamtos mokslų krypties bei tarpdalykinius mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus, skirtus gamtos išteklių išsaugojimui ir tvariam naudojimui, aplinkos ir sveikatos apsaugai;
2. užtikrinti gamtos mokslų krypties tarptautinio lygio kompetenciją;
3. dalyvauti nacionalinėse ir tarptautinėse mokslinių tyrimų programose;
4. bendradarbiauti su valdžios, verslo ir visuomenės atstovais, Lietuvos ir užsienio mokslo ir studijų institucijomis, teikiant metodologinę, metodinę ir ekspertinę pagalbą;

5. rengti aukštos kvalifikacijos gamtos mokslų krypties specialistus;

6. skleisti visuomenėje mokslo žinias, prisidėti prie inovacijomis ir žiniomis grindžiamos ekonomikos kūrimo, žinioms imlios visuomenės ugdymo.

Centras, įgyvendindamas keliamus tikslus, teikia informaciją ir duomenis apie gamtinę įvairovę gamtosaugos ir tvarios gamtonaudos politikai formuoti. Siekdamas nustatytų veiklos tikslų, Centras atlieka šias funkcijas:

1. atlieka mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros veiklas, taiko naujas mokslo žinias inovatyviems procesams, produktams ir priemonėms kurti;
2. kuria ir vysto inovacijas;
3. bendradarbiaudamas su valdžios, verslo ir visuomenės atstovais, teikia mokslines ekspertizes ir konsultacijas;
4. rengia mokslininkus, dalyvauja švietimo, taip pat ir neformaliojo, veiklose;
5. skleidžia ir populiarina mokslo žinias;
6. vykdo ūkinę veiklą ir teikia paslaugas, susijusias su šių įstatų 13 punkte nurodytomis mokslo sritimis, kryptimis ir tematikomis.

Centre plėtojamos gamtos, žemės ūkio, technologijų, tarpdalykinės mokslo sritys, biochemijos, biologijos, botanikos, ekologijos ir aplinkotyros, fizinės geografijos, geologijos, paleontologijos, zoologijos, agronomijos, gyvūnų mokslo, miškotyros, aplinkos inžinerijos, chemijos inžinerijos krypties fundamentiniai ir taikomieji moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra bei inovacinė veikla ir tarpdalykiniai bei kiti, su institucijos veikla susiję, tyrimai, aprėpiantys, bet neapsiribojantys toliau išvardytomis mokslinės veiklos kryptimis:

1. biologinės įvairovės tyrimai jai apsaugoti, išsaugoti ir atkurti, užtikrinant visuomenės poreikius ir jos tvarų vystymąsi;
2. ekosistemų būklės ir dinamikos tyrimai intensyvėjančios klimato kaitos ir augančio antropogeninio poveikio sąlygomis, siekiant sukurti mokslinį pagrindimą jų apsaugai ir teikiamų paslaugų tęstinumui užtikrinti;
3. aplinkos taršos prevencijos mokslinis pagrindimas ir naujomis žiniomis grįstų technologijų ir priemonių kūrimas;
4. organizacinių ir technologinių inovacijų, užtikrinančių ekosistemų paslaugų ilgaamžiškumą ir tausojančią jų išteklių panaudą, kūrimas.

VEIKLOS EFEKTYVUMO DIDINIMO KRYPTYS

Didinant fundamentinių tyrimų ir MTEP veiklos efektyvumą, Centras numato:

- didinti publikuojamų tarptautinio lygio mokslo straipsnių, priskiriamų aukščiausiai kategorijai, skaičių ir centro mokslininkų indėlį į tokias publikacijas;
- mažinti biudžeto asignavimų dydį, tenkantį vienam tarptautinio lygio mokslo straipsniui parengti;

- siekti didesnio vykdomų projektų, akcentuojant tarptautinius projektus, skaičiaus;
- didinti centro aktyvumą vykdant trečiosios pakopos universitetines studijas, akcentuojant doktorantų ir podoktorantūros stazuotojų iš užsienio šalių pritraukimą;
- aktyviai vystyti bendradarbiavimą su šalies ir užsienio ūkio ir pramonės bei valstybės valdymo institucijomis;
- tenkinti šalies ūkio poreikius inovatyvios gamtonaudos ir gamtosaugos srityse.

INSTITUCIJOS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PROGRAMOS TIKSLO PAVADINIMAS

Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus.

VEIKLOS KRYPTYS

Siekiant strateginio tikslo, Centras vykdo tyrimus pagal tris pagrindines veiklos kryptis, numatytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. spalio 30 d. nutarime Nr. 915.

- 1) aplinkos kokybės būklės, gamtinių ekosistemų, buveinių, rūšių, bendrijų, populiacijų struktūros, funkcionavimo, jautrumo, pažeidžiamumo, genetinės įvairovės, adaptacijų, mikroevoliucijos globalios kaitos ir antropogeninio poveikio sąlygomis dėsningumų ir mechanizmų tyrimai, teorinių pagrindų kūrimas ir prognozė;
- 2) Lietuvos gamtos ir biologinių išteklių būklės, kaitos tyrimai ir prognozė, išsaugojimo, atkūrimo ir tvaraus naudojimo mokslinis pagrindimas;
- 3) žemės gelmių ir paviršiaus sandaros, savybių, susidarymo, paleogeografinių ir paleoekologinių sąlygų raidos, požeminio ir paviršinio vandens sistemų, kraštovaizdžio ir geoaplinkos būklės, kaitos ir sąveikos su žmogaus veikla tyrimai, Lietuvos teritorijos ir gelmių išteklių tvaraus naudojimo mokslinis pagrindimas.

Didėjant ekologijos, geologijos, fizinės geografijos, botanikos ir zoologijos tyrimų būtinybei mūsų šalyje ir realizuojant ES mastu numatytas veiklas, būtina pasitelkti aukščiausios kvalifikacijos mokslininkus. Atsižvelgus į šį poreikį, Centras kartu su Lietuvos ir užsienio mokslo centrais aktyviai dirba vykdydamas trečiosios studijų pakopos (doktorantūros) veiklas bei podoktorantūros stazuočių projektus.

Centrui siekiant vykdyti aukšto lygio konkurencingus mokslo pasaulyje tyrimus, plėtoti tarptautinius ryšius ir apsirūpinti modernia įranga, būtinas papildomas finansavimas, kurį galima gauti atliekant mokslo taikomuosius ir eksperimentinės plėtros darbus.

Vykdamą fundamentinę ir eksperimentinę mokslinių tyrimų veiklą, akcentuojamas gautų rezultatų taikymas šalies ūkio modernizavimui, visuomenės gyvenimo sąlygų gerinimui bei tausojančiai plėtrai.

ASIGNAVIMAI STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PROGRAMAI ĮGYVENDINTI

Numatomi valstybės biudžeto asignavimai programai 2025-aisiais metais (neįskaitant asignavimų valstybės investicijų programai) –11966,0 tūkst. Eurų, 2026-aisiais -12659,0 tūkst.Eurų ir 2027-aisiais metais -12649,0 tūkst. Eurų.

CENTRO ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI, STRUKTŪRA IR VALDYMAS

Centre dirba 312 darbuotojų, tarp jų 195 mokslo darbuotojai. Mokslo darbuotojai pagal užimamas pareigas pasiskirsto taip: 24 vyriausieji mokslo darbuotojai, 92 vyresnieji mokslo darbuotojai, 51 mokslo darbuotojas ir 17 jaunesniųjų mokslo darbuotojų. Gamtos mokslų srities biologijos (N010), ekologijos ir aplinkotyros (N012), geologijos (N005), zoologijos (N014) ir fizinės geografijos (N006) mokslo kryptių doktorantūroje studijuoja 57 doktorantai.

Centro struktūrą sudaro 22 moksliniai ir 10 mokslą aptarnaujančių padalinių. Centro veiklą organizuoja ir jos eigą kontroliuoja, strateginius sprendimus dėl Centro bei atskirų jo padalinių priima Administracija ir Mokslo taryba.

Atsižvelgus į prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (MTEP) bei inovacijų raidos kryptių plėtrą Lietuvoje, Centre plėtojamas Atvirosios prieigos principu paremtas infrastruktūros naudojimas, siekiant efektyviai tenkinti Lietuvos ekosistemų ir darnaus vystymosi tyrimų bei studijų reikmes šalyje. Centro veikla skirta užtikrinti šalies gyvosios ir negyvosios gamtos išteklių būklės vertinimo ir jų apsaugos kompetencijas, padėti verslui efektyviai ir tvariai panaudoti gamtinius išteklius, siekiant didinti produktų pridėtinę vertę ir veiklos ekonominę naudą. Centre vykdomos MTEP veiklos taip pat padeda verslui įsisavinti naujas gamtos išteklių ir atliekų rūšis, įgyvendinant tvarumą skatinančius žiedinės ekonomikos principus. Centras užsiima visuomenės informavimo ir šviečiamąja veikla, užtikrina viešąją prieigą prie turimos infrastruktūros ir MTEP veiklų rezultatų. Centro veikla atitinka Europos žaliojo kurso įgyvendinimo siekius ir naujosios ES biologinės įvairovės strategijos uždavinius.

	2025	2026	2027
Pareigybių skaičius. vnt.	312	315	315
Išlaidos darbo užmokesčiui, tūkst. Eur	10152	10840	10840

1 lentelė. 2025-2027-ųjų metų asignavimų paskirstymas pagal programas (tūkst. eurų)

70 43 Ei 1. Nr .	Programos kodas ir pavadinimas	Numatomi 2025-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2026-ųjų metų asignavimai				Numatomi 2027-ųjų metų asignavimai			
		iš viso	iš jų			iš viso	iš jų			iš viso	iš jų		
			išlaidoms		turtui įsigyti		Išlaidoms		turtui įsigyti		išlaidoms		turtui įsigyti
			iš viso	iš jų darbo užmokesči ui			iš viso	iš jų darbo užmokesči ui			iš viso	iš jų darbo užmokesči ui	
1.	1.1. Šalies mokslo plėtojimas ir mokslinė eksperimentinė plėtra gamtos mokslų srityje	11966	11616	10152	350	12659	12309	10840	350	12649	12299	10840	350
Iš viso		11966	11616	10152	350	12659	12309	10840	350	12649	12299	10840	350

II. STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PROGRAMOS IR TIKSLO ĮGYVENDINIMAS

VEIKLOS KONTEKSTAS

Centras 2022–2026 m. įgyvendina tris mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros programas.

1. Biologinės įvairovės ir buveinių būklės bei dinamikos tyrimai, išsaugojimo bei atkūrimo mokslinis pagrindimas (biologinė įvairovė). Programos tikslai:

1.1. Kompleksiniai prokariotinių ir eukariotinių organizmų (protistų, grybų, augalų, gyvūnų) sistematikos bei populiacijų ir jų buveinių būklės tyrimai siekiant naujų fundamentinių žinių apie biologinę įvairovę ir ją palaikančius mechanizmus globalios kaitos ir antropogeninio poveikio sąlygomis.

1.2. Mokslinio pagrindimo valstybės strateginiams dokumentams ir rekomendacijoms dėl biologinės įvairovės išsaugojimo, tvaraus naudojimo ir atkūrimo pateikimas.

1.3 Tarptautinės reikšmės nacionalinių sistematinių kolekcijų, metaduomenų ir kitų biologinės įvairovės duomenų bazių pildymas, sisteminimas ir tobulinimas pritaikant mokslo bei visuomenės reikmėms, interaktyvaus žinių apie įvairius bioįvairovės komponentus kaupimas, skatinant visuomenės įsitraukimą į šią veiklą.

2. Klimato kaitos ir žmogaus veiklos sąlygojamų veiksnių poveikiai ekosistemų būklei, jų funkcionavimui, teikiamoms paslaugoms ir išteklių tvarumui (klimatas ir ekosistemos). Programos tikslai:

2.1. Atlikus žemės gelmių, kraštovaizdžio bei ekosistemų abiotinių ir biotinių komponentų sandaros, funkcionavimo ir dinamikos, medžiagų ciklų ir biologinės įvairovės vaidmens juose tyrimus, sukaupti ir apibendrinti duomenis apie Lietuvos gamtinį paveldą, modeliuojant scenarijus ir išaiškinant sąlygas, užtikrinančias jo atsikūrimą ir išsaugojimą ateities kartoms;

2.2. Pritaikant EBPO naudojamą veiksnių-apkrovų-būklės-poveikio-atsako (angl. DPSIR (*drivers, pressures, state, impact and response model of intervention*)) analitinį modelį, įvertinti žmogaus veiklos ir klimato kaitos sąlygojamas apkrovas Lietuvos ekosistemoms, modeliuoti galimus jų komponentų, procesų ir ciklų raidos scenarijus, siekiant sukurti mokslu paremtas priemones, užtikrinančias tų apkrovų švelninimą, ekosistemų paslaugų tvarumą bei jų išteklių atsinaujinimą;

2.3. Skleisti žinias apie Lietuvos gamtą plačiai visuomenei, dalyvauti ekologiniame švietime ir mokymosi visą gyvenimą programose, diegti ekosisteminį požiūrį į gamtos išteklius ir paslaugas, keičiantį žmogaus elgseną ir aplinkos politiką taip, kad būtų užtikrintas ekosistemų paslaugų ir išteklių išsaugojimas ateinančioms kartoms, jų naudojimo šalies žiedinėje ekonomikoje tvarumas, neigiamo poveikio Lietuvos gamtiniam paveldui sušvelninimas bei prisitaikymas prie globalios kaitos.

3. Kenksmingų medžiagų, patogenų ir nepalankių veiksnių sklaida besikeičiančioje aplinkoje rizikos vertinimo ir aplinkos kokybės gerinimo kontekste (tarša). Programos tikslai:

3.1. Kompleksiniais kenksmingų (cheminių ir radioaktyviųjų) medžiagų, patogeninių (mikro-)organizmų ir nepalankių veiksnių sklaidos aplinkoje tyrimais gauti naujų fundamentinių žinių aplinkos kokybės išsaugojimo pagrindimui globalios kaitos ir antropogeninio poveikio sąlygomis.

3.2. Taršos poveikio nuo biotos elementų iki ekosistemų lygmens analizės pagrindu įvertinti reiškinių įvairovę ir dinamiką, prognozuoti aplinkos kokybės kitimo tendencijas bei moksliai pagrįsti valstybės strateginių dokumentų rekomendacijas dėl valdymo galimybių ir priemonių aplinkos kokybei ir visuomenės gerovei užtikrinti.

3.3. Patobulinti rizikos vertinimo metodologijas (metodikas), palaikyti su taršos reiškiniais ir aplinkos kokybės bei rizikos vertinimais susijusias duomenų bazines, siekti visuomenėje mokslo žiniomis pagrįsto diskurso apie taršos riziką ir aplinkos kokybę bei skatinti visuomenę įsitraukti į mokslo žinių racionalų pritaikymą.

CENTRO VEIKLOS KRYPTYS

Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra

Fundamentiniai moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra Centre vykdoma orientuojantis į Europos bei pasaulio mokslinių tyrimų erdvės strategines nuostatas ir tikslus, kurie skirti užtikrinti visuomenės gerovę šiuolaikiniame dinamiškame pasaulyje vykstančių dėl gamtinių ir socialinių pokyčių. Nepaisant gausybės inovacijų, gyvoji ir negyvoji gamta išlieka kaip pagrindinis žmonijos išteklių šaltinis ir gyvenamosios aplinkos kokybę lemiantis veiksnys. Akivaizdu, kad gamtinių išteklių poreikis nuolat auga, o daugelis dabartinių verslo modelių, egzistuojanti infrastruktūra ir visuomenės įpročiai lemia pernelyg greitą jų naudojimą. Intensyvus ir neatsakingas gamtinių išteklių naudojimas skatina ekosistemų sandaros pokyčius ir biologinės įvairovės nykimą, o tai turi neigiamą grįžtamąjį poveikį aplinkai, žmonių sveikatai ir šalies ekonomikai. Pasauliniu mastu pripažįstama, kad vis dar mažai dėmesio skiriama efektyviam ir tvariam išteklių ir ekosistemų paslaugų naudojimui, pasitelkiant ekologines inovacijas, taikant ekosistemų tausojimo bei atstatymo priemones ir alternatyvius išteklių panaudojimo sprendimus. Todėl ES ir Lietuva siekia, kad šalies ekonominis augimas ir gerėjanti gyvenimo kokybė būtų integruota su tvariu ekosistemų ir jų išteklių panaudojimu. Pripažįstama, kad šios krypties moksliniai ir taikomieji tyrimai yra vienas iš pamatinių veiksmų, užtikrinančių sėkmingą mūsų šalies ekosistemų išsaugojimą ir darnų visuomenės vystymąsi.

Apibendrinami minėtas prielaidas galime teigti, kad aukšto tarptautinio lygio moksliniai tyrimai yra esminis Centro veiklos tikslas, kuriam pasiekti suformuluoti tokie uždaviniai:

- didinti Centro mokslininkų konkurencingumą tarptautinėje mokslinėje erdvėje sutelktų intelektualinių, finansinių bei techninių išteklių pagrindu, **keliant** vykdomų **tyrimų kokybę**;
- **didinti mokslinių tyrimų tarptautiškumą**, visokeriopai skatinant Centro mokslininkų dalyvavimą tarptautiniuose mokslinių tyrimų tinkluose, projektuose ir darbo grupėse;
- **kelti** Centro **intelektualinio potencialo lygį**, skatinant darbuotojų kvalifikacijos kėlimą ir kvalifikuotų tyrėjų pritraukimą;
- **užtikrinti** Centro mokslinių veiklų ir **gautų rezultatų pristatymą**, publikuojant juos **aukščiausio tarptautinio reitingo leidiniuose**, pristatant **tarptautiniuose mokslo forumuose**;
- **vykdyti racionalų** Centro **techninio potencialo panaudojimą** ir nuolatinį **atnaujinimą**;
- **akcentuoti mokslinių idėjų realizavimą**, kuriant galutinius pramonei ir **ūkiui** reikalingų produktų, procesų ir priemonių prototipus bei pavyzdžius.

Trečiosios pakopos studijos

Siekiant užtikrinti šalies visuomenės ekonominę ir socialinę gerovę, konkurencingumą tiek Europos Sąjungos, tiek ir pasaulio mastu, būtina ruošti aukštos kvalifikacijos mokslininkus, galinčius konkuruoti globalioje tyrimų erdvėje, sėkmingai realizuoti mokslinius pramonės lūkesčius. Dalyvaudamas realizuojant penkių doktorantūros studijų programas, Centras aktyviai įsitraukęs į šią veiklą, planuodamas:

- **aktyvinti dalyvavimą vykdant trečiosios pakopos studijas**, pritraukiant perspektyviausius kandidatus į doktorantūros ir podoktorantūros studijas;
- **užtikrinti studijų tarptautiškumą** tarp jų ir įtraukiant į studijas užsienio doktorantus ir podoktorantūros stažuotojus ir vadovus;
- **skatinti studentų mobilumą**, palaikant aktyvų jų dalyvavimą tarptautinėse studijų programose ir schemose;
- sudaryti sąlygas ir **skatinti** pretendentes **dalyvauti** podoktorantūros **studijose**, akcentuojant jų mobilumą;
- **sudaryti sąlygas** perspektyviausiems jauniems mokslininkams **tęsti mokslinę karjerą Centre**.

Socialinis dialogas

Centre išskirtinis dėmesys skiriamas fundamentiniams tyrimams, turintiems platų taikomąjį spektrą: tirama šiuolaikinės biologinės įvairovės komponentų sudėtis, struktūra ir funkcijos globalios klimato kaitos ir antropogeninio poveikio sąlygomis; analizuojama Žemės gelmių ir jos paviršiaus kokybinė ir kiekybinė dinamika; formuojamos racionalios gamtonaudos ir gamtosaugos strategijos, atsižvelgus į Europos Sąjungos ir globaliai pripažįstamas veiklos kryptis. Centro mokslininkų atliekamų tyrimų rezultatai išimtinai svarbūs šalies kompetencijoms tarptautinėse mokslo ir valdymo organizacijose užtikrinti, regioninėms ir globalioms aplinkosaugos bei aplinkonaudos, modernių ekonomikos šakų plėtros programoms vykdyti. Siekiant užtikrinti visuomenės mokslinės informacijos poreikį ir pristatyti gautas žinias įmanomai didesniai jos narių ratui, numatoma:

- **tenkinti** geografiškai unikalų šalies ir regiono aukšto lygio mokslinių tyrimų rezultatų poreikį;
- **aktyvinti mokslinę komunikaciją** tarptautiniu, nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygmeniu, pristatant gautą mokslinę informaciją visuomenei;
- aktyviai **vystyti socialinį dialogą** su viešojo sektoriaus ir ūkio subjektais, pristatant Centro mokslinės veiklos potencialą ir jo pritaikymo perspektyvas;
- **bendradarbiauti su mokymo institucijomis** šviečiant visuomenę įvairiais gamtosaugos ir gamtonaudos klausimais;
- **užtikrinti socialinį bei mokslinį dialogą su įvairių pakopų mokymo institucijomis**;
- **kelti mokslinės karjeros prestižą** ir populiarumą visuomenėje.

VEIKLOS ANALIZĖ

STIPRYBĖS	SILPNYBĖS
Aukščiausios kvalifikacijos mokslinis personalas Aukščiausio lygio tarptautinis pripažinimas atskirose mokslinių tyrimų srityse Fundamentinių ir taikomųjų mokslinių tyrimų tarpdiscipliniškumas Išvystyta eksperimentinė infrastruktūra Atsižvelgiant į galimybes, vykdomas mokslininkų skatinimas, kuriama palanki ir motyvuojanti darbo aplinka, palaikomas ankstyvosios karjeros tyrėjų santalkos formavimasis	Ženklaus vidutinis mokslininkų amžius ir ribotos jaunų tyrėjų pritraukimo galimybės Nepakankamos mokslinių tyrimų infrastruktūros atnaujinimas Nepakankami gebėjimai vystyti ryšius su verslu Ribotos institucijos veiklos pristatymas tarptautiniu lygmeniu
GALIMYBĖS	GRĖSMĖS
Globalus biologinės įvairovės apsaugos ir atkūrimo prioritetas Globaliu mastu pripažįstamas mokslinis tvaraus gamtinės aplinkos naudojimo užtikrinimo poreikis Platus tarptautinio lygio fundamentinių ir taikomųjų tyrimų spektras Unikali kompetencija šalies, o atskirose tyrimų kryptyse, – ir regiono ar globaliu mastu Didelės tarptautinių trečiosios pakopos studijų ir podoktorantūros stažuotių vystymo galimybės	Rezervuotas visuomenės požiūris į mokslinių tyrimų būtinybę ir mokslinės karjeros perspektyvas Nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu išryškėjančios ribotos viešojo ir privataus sektoriaus galimybės remti fundamentinį mokslą Ribojanti veiklos spartą ir pasirinkimų laisvę Viešųjų pirkimų reguliavimo srities teisinė bazė Tarptautinio konkurencingumo plėtros trikdžiai, kylantys dėl intelektualinio ir techninio potencialo atnaujinimo problemų

STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMUI NUMATYTA VIENA PROGRAMA

Strateginio tikslo įgyvendinimui numatyta viena tęstinė programa – „**Šalies mokslo plėtojimas ir mokslinė eksperimentinė plėtra gamtos mokslų srityje**“.

Centro strateginio veiklos plano programos tikslas realizuojamas siekiant aukščiausių rezultatų mokslinių tyrimų ir taikomosios plėtros bei inovacijų srityse, susijusiose su gyvosios ir negyvosios gamtos pažinimu, jos išsaugojimu, atkūrimu ir racionalių naudojimu. Atliepdami į ES ir Lietuvos strateginio planavimo dokumentus bei visuomenės vystymosi perspektyvas, Centro mokslininkai vykdo klimato dinamikos ir aplinkos kokybės būklės, šiandieninių ir senųjų ekosistemų evoliucijos globalios kaitos ir antropogeninio poveikio sąlygomis dėsningumų ir mechanizmų tyrimus, atlieka jų teorinių pagrindų kūrimą ir galimų pokyčių prognozes, formuoja ekosistemų valdymo strategijas ir modeliuoja galimos jų kaitos scenarijus.

STRATEGINIO TIKSLO VERTINIMO KRITERIJAI

Vertinimo kriterijaus kodas	Efeko vertinimo kriterijaus pavadinimas	2025-ųjų metų	2026-ųjų metų	2027-ųjų metų	
E-01-01	1. Mokslinių straipsnių tarptautiniuose mokslo leidiniuose dalis nuo visų publikuotų straipsnių (procentais)	85,0	85,0	85,0	
E-01-02	2. Skiriamų valstybės biudžeto lėšų suma, tenkanti vienam tarptautiniam moksliniam straipsniui(tūkst.Eur)	68,2	72,1	72,1	

PROGRAMOS PAVADINIMAS: ŠALIES MOKSLO PLĖTOJIMAS IR MOKSLINĖ EKSPERIMENTINĖ PLĖTRA GAMTOS MOKSLŲ SRITYJE (12.001.11)

Bendroji informacija apie programą
Programa parengta remiantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. spalio 30 d. nutarime Nr. 915 patvirtintais Centro įstatais ir juose nurodytais tikslais. Nurodyti tikslai realizuojami siekiant Lietuvos pripažinimo botanikos, zoologijos, ekologijos, geologijos ir fizinės geografijos tyrimų srityse, pagrįsto bendradarbiavimu su tarptautine mokslo bendruomene, atliekamų tyrimų modernizavimu integruojant naujas technologijas ir metodikas, aukšto lygio mokslininkų ruošimu bei jų aktyvia veikla vykdomose mokslo programose. Vyriausybės prioritetas: Skatinti šalies mokslo ir technologijų pažangą, plėtoti informacinę ir žinių visuomenę, didinti švietimo, kultūros, mokslo, sveikatos apsaugos finansavimą. Programos tikslo pavadinimas: Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus Uždavinys: 01 – Vykdyti gamtos mokslų srities tyrimų eksperimentinę plėtrą ir užtikrinti doktorantūros studijų eigą. Priemonė: 01 – Ištirti gamtinių ekosistemų, žemės gelmių ir jos paviršiaus, biologinių išteklių būklę ir užtikrinti mokslinių tyrimų eksperimentinę plėtrą 02 – Rengti aukštos kvalifikacijos gamtos mokslų srities mokslininkus. Programos vykdytojas: Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras. Etatai (pareigybės) šiai programai įgyvendinti 2025 m.: 312 pareigybių. Programos koordinatorius: Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centro direktorius Sigitas Podėnas, el. paštas sigitas.podenas@gamtc.lt

	projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos)												
	Iš viso programai finansuoti (1+2)	11966	11616	10152	350	12659	12309	10840	350	12649	12299	10840	350

3 lentelė. Programos tikslai, uždaviniai, vertinimo kriterijai ir jų reikšmės

Vertinimo kriterijaus kodas	Tikslų, uždavinių, vertinimo kriterijų pavadinimai ir mato vienetai	Vertinimo kriterijų reikšmės				Susijęs strateginio planavimo dokumentas
		2025-ųjų metų	2026-ųjų metų	2027-ųjų metų		
1	2	4	5	6		7
	1 tikslas. Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus					
R-01-01-01-01	Eksperimentinės plėtros lėšų dalis nuo skiriamų valstybės biudžeto asignavimų, procentais	30	30	30		
R-01-01-01-02	Studijuojančių doktorantų skaičius	57	60	60		
	1 tikslo 1 uždavinys. Vykdyti gamtos mokslų srities eksperimentinę plėtrą, stiprinti materialinę bazę ir užtikrinti doktorantūros studijų eigą					
P-01-01-01-01-01	Tarptautinių mokslinių straipsnių skaičius	160	180	180		
P-01-01-01-01-02	Lėšų, gautų iš tarptautinių projektų ir eksperimentinės plėtros suma (tūkst. Eur)					

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI IR VALDYMO IŠLAIDOS

5 lentelė. Informacija apie institucijos (ministro valdymo srities) žmogiškuosius išteklius, asignavimus jiems išlaikyti ir valdymo išlaidas (tūkst. eurų)

Eil. Nr.	Institucijos ar įstaigos pavadinimas	2025 metai				2026 metai				2027 metai			
		Pareigybių skaičius		Išlaidos darbo užmokesčiui	Valdymo išlaidos*	Pareigybių skaičius		Išlaidos darbo užmokesčiui	Valdymo išlaidos*	Pareigybių skaičius		Išlaidos darbo užmokesčiui	Valdymo išlaidos*
		iš viso	iš jų valstybės tarnautoja			iš viso	iš jų valstybės tarnautoja			iš viso	iš jų valstybės tarnautoja		
1.	Gamtos tyrimų centras	312	-	10152		315	-	10840		315	-	10840	
Iš viso		312	-	10152		315	-	10840		315	-	10840	

* Valdymo išlaidos skaičiuojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2003 m. liepos 3 d. įsakymu Nr. 184 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių biudžetų pajamų ir išlaidų klasifikacijos patvirtinimo“. Informacija teikiama apie asignavimų valdytojus, kurie nurodyti minėto įsakymo 2 priede.

VEIKLOS EFEKTYVUMO DIDINIMO KRYPTYS 2025–2027 M.

6 lentelė. Informacija apie institucijos veiklos efektyvumo didinimo kryptis institucijoje 2025–2027 m.

Bendrosios veiklos sritis	Planuojami atlikti darbai	Laukiamas rezultatas	Įgyvendinimo terminas
1. Gamtos mokslų srities moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra	Didinti tarptautiniuose leidiniuose, akcentuojant priskiriamus aukščiausioms leidinių kategorijoms, publikuojamų mokslinių straipsnių skaičių bei didinti centro mokslininkų indėlį publikacijose spausdinamose aukščiausius tarptautinio vertinimo kriterijus atitinkančiuose leidiniuose	Aukščiausio lygio tarptautinių mokslinių straipsnių skaičius: 2025 m. – 160; 2026 m. – 180; 2027 m. – 180.	Kasmet
2. Mokslinė veikla	Siekti didelio biudžeto projektų skaičiaus augimo bendroje vykdomų projektų apimtyje	Skiriamų valstybės biudžeto lėšų suma, tenkanti vienam tarptautiniam mokslo straipsniui parengti (tūkst. Eur): 2025 m. – 25,2; 2026 m. – 25,2; 2027 m. – 25,2.	Kasmet
3. Aukštos kvalifikacijos gamtos mokslų srities mokslininkų rengimas	Didinti centro aktyvumą vykdant trečio lygio universitetines studijas	Studijuojančių doktorantų skaičius: 2025 m. – 57; 2026 m. – 60; 2027 m. – 60.	Kasmet

GAMTOS TYRIMŲ CENTRO 2025–2027 METŲ VEIKLOS PLANAS

Priemonės kodas	Priemonės pavadinimas	Įstaigos veiksmo pavadinimas	Proceso ir / ar indėlio vertinimo kriterijai, mato vienetai ir reikšmės	Atsakingi vykdytojai	Įvykdymo terminas	Asignavimai (tūkst. Eur)
	ŠALIES MOKSLO PLĖTOJIMAS IR MOKSLINĖ EKSPERIMENTINĖ PLĖTRA GAMTOS MOKSLŲ SRITYJE 2025 M.					
01	1. Ištirti gamtinių ekosistemų, žemės gelmių ir jos paviršiaus, biologinių išteklių būklę ir užtikrinti mokslinių tyrimų eksperimentinę plėtrą	Atlikti fundamentinius mokslinius tyrimus, publikuoti aukšto lygio mokslinius straipsnius, atlikti mokslininkų aktyvumo stebėseną	Mokslinių straipsnių tarptautiniuose leidiniuose dalis nuo visų publikuotų straipsnių (procentais)	Mokslinių padalinių vadovai	Kasmet	11136
02	2. Rengti aukštos kvalifikacijos gamtos mokslų mokslininkus	Dalyvauti doktorantūros procese, rengti gamtos mokslų daktarus	Studijuojančių doktorantų skaičius (N); disertaciją sėkmingai apgynusių doktorantų dalis nuo baigusių studijas (procentas)	Mokslinis sekretorius, doktorantų vadovai	Kasmet	830

VERTINIMO KRITERIJAUS TECHNINIS PRIEDAS

2025–2027 m.

(ataskaitinis laikotarpis)

Pavadinimas	Kodas
Asignavimų valdytojas: Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras	
Programos tikslas: Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus	12.001.11.
Efekto vertinimo kriterijus: Mokslinių straipsnių tarptautiniuose leidiniuose dalis nuo visų publikuotų straipsnių (procentais)	E-01-01

1	Apibrėžimas	Vertinama, kokią Centro mokslinės produkcijos dalį sudaro aukščiausios lygio mokslo produkcija – žurnaluose, turinčiuose citavimo indeksą, paskelbti straipsniai.
2	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne
3	Pasirinkimo pagrindimas	Kriterijus leidžia įvertinti institucijos mokslo produkcijos efektyvumą ir jo dinamiką. Straipsniai žurnaluose su citavimo indeksu yra pagrindinis rodiklis pagal mokslo ir studijų institucijų mokslo (meno) darbų vertinimo metodiką.
4	Skaičiavimo metodas	$X/Y \cdot 100$, kur X – žurnaluose su citavimo indeksu per metus paskelbtų straipsnių skaičius, Y – visas per metus paskelbtų mokslinių straipsnių skaičius.
5	Duomenų šaltinis	Individualios ir laboratorijų metinės ataskaitos.
6	Duomenų auditas	Žurnaluose su citavimo indeksu per metus paskelbtų straipsnių atitikimas kriterijui tikrinamas pagal <i>Clarivate Analytics</i> duomenų bazes. Institucijos duomenis tikrina LMT ekspertai.

7	Skaičiavimo reguliarumas	Kartą per metus.
8	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Direktoriaus pavaduotojas mokslui Zigmantas Gudžinskas (zigmantas.gudzinskas@gamtc.lt)
9	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	

Pavadinimas	Kodas
Asignavimų valdytojas: Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras	
Programos tikslas: Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus	12.001.11
Efekto vertinimo kriterijus: Skiriamų valstybės biudžeto lėšų suma, tenkanti vienam tarptautiniam moksliniam straipsniui (tūkst. Lt)	E-01-02

1	Apibrėžimas	Vertinama, kiek biudžeto asignavimų institucijoje tenka vienam aukščiausio lygio mokslo produkcijos vienetui.
2	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne
3	Pasirinkimo pagrindimas	Kriterijus leidžia įvertinti institucijos biudžetinių asignavimų naudojimą mokslo lygio užtikrinimui ir jo dinamiką.
4	Skaičiavimo metodas	$X/Y \cdot 100$, kur X – žurnaluose su citavimo indeksu per metus paskelbtų straipsnių skaičius, Y – biudžeto asignavimai per metus.
5	Duomenų šaltinis	Individualios ir laboratorijų metinės ataskaitos. Finansų skyrius.
6	Duomenų auditas	Institucijos duomenis apie mokslo produkciją tikrina LMT ekspertai. Vidaus kontrolės sistema.
7	Skaičiavimo reguliarumas	Kartą per metus.
8	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Direktoriaus pavaduotojas mokslui Zigmantas Gudžinskas (zigmantas.gudzinskas@gamtc.lt)
9	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	

Pavadinimas	Kodas
Asignavimų valdytojas: Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras	
Programos tikslas: Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus	12.001.11
Programa: Šalies mokslo plėtojimas ir mokslinė eksperimentinė plėtra gamtos mokslų srityje	12.001
Rezultato vertinimo kriterijus: Eksperimentinės plėtros lėšų dalis nuo skiriamų valstybės biudžeto asignavimų, procentais	R-01-01-01-01

1	Apibrėžimas	Vertinama, kokią valstybės biudžeto asignavimų dalį sudaro lėšos, institucijos gautos už teikiamas paslaugas.
2	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne
3	Pasirinkimo pagrindimas	Kriterijus leidžia įvertinti institucijos galimybes uždirbti papildomas lėšas
4	Skaiciavimo metodas	$X/Y \cdot 100$, kur X – eksperimentinės plėtros lėšos, per metus, Y – per metus skiriami valstybės biudžeto asignavimai.
5	Duomenų šaltinis	Finansų skyrius.
6	Duomenų auditas	Vidaus kontrolės sistema.
7	Skaiciavimo reguliarumas	Kartą per metus.
8	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Direktoriaus pavaduotoja ekonomikai ir strateginiam planavimui Olga Narkevičienė (olga.narkeviciene@gamtc.lt)
9	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	

Pavadinimas	Kodas
Asignavimų valdytojas: Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras	
Programos tikslas: Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus	12.001.11
Programa: Šalies mokslo plėtojimas ir mokslinė eksperimentinė plėtra gamtos mokslų srityje	12.001
Rezultato vertinimo kriterijus: Studijuojančių doktorantų skaičius	R-01-01-01-02

1	Apibrėžimas	Vertinama, kiek doktorantų studijuoja institucijoje.
2	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne
3	Pasirinkimo pagrindimas	Doktorantų skaičius parodo aukštos kvalifikacijos mokslininkų rengimo potencialą.
4	Skaiciavimo metodas	N, kur N – per metus institucijoje studijuojančių doktorantų skaičius.
5	Duomenų šaltinis	Teisės ir personalo skyrius
6	Duomenų auditas	Vidaus kontrolės sistema.
7	Skaiciavimo reguliarumas	Kartą per metus.
8	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Mokslinė sekretorė Lilija Kalėdienė (lilija.kalediene@gamtc.lt)
9	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	

Pavadinimas	Kodas
Asignavimų valdytojas: Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras	
Programos tikslas: Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus	12.001.11
Programa: Šalies mokslo plėtojimas ir mokslinė eksperimentinė plėtra gamtos mokslų srityje	12.001
Produkto vertinimo kriterijus: Tarptautinių mokslinių straipsnių skaičius	P-01-01-01-01-01

1	Apibrėžimas	Vertinamas mokslinis potencialas ir jo dinamika
2	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne
3	Pasirinkimo pagrindimas	Kriterijus leidžia kiekybiškai įvertinti institucijos aukščiausio lygio mokslo produkciją.
4	Skaičiavimo metodas	N, kur N – paskelbtų tarptautinių mokslinių straipsnių skaičius per metus.
5	Duomenų šaltinis	Individualios ir laboratorijų metinės ataskaitos.
6	Duomenų auditas	Žurnaluose su citavimo indeksu per metus paskelbtų straipsnių atitikimas kriterijui tikrinamas pagal <i>Clarivate Analytics</i> duomenų bases. Institucijos duomenis tikrina LMT ekspertai.
7	Skaičiavimo reguliarumas	Kartą per metus.
8	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Direktoriaus pavaduotojas mokslui Zigmantas Gudžinskas (zigmantas.gudzinskas@gamtc.lt)
9	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	

Pavadinimas	Kodas
Asignavimų valdytojas: Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Gamtos tyrimų centras	
Programos tikslas: Vykdyti tarptautinio lygio mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą gamtos mokslų srityje, rengti aukštos kvalifikacijos mokslininkus	12.001.11
Programa: Šalies mokslo plėtojimas ir mokslinė eksperimentinė plėtra gamtos mokslų srityje	12.001
Produkto vertinimo kriterijus: Lėšų, gautų iš tarptautinių projektų ir eksperimentinės plėtros suma tūkst. Eur.	P-01-01-01-01-02

1	Apibrėžimas	Vertinama už tarptautinius projektus ir eksperimentinės plėtros darbus gaunama lėšų suma .
2	Ar tai naujas vertinimo kriterijus	Ne
3	Pasirinkimo pagrindimas	Įvertinamas institucijos gebėjimas vykdyti tarptautinius ir eksperimentinės plėtros projektus.
4	Skaiciavimo metodas	N, kur N – per metus gautos lėšos, įvykdžius tarptautinius projektus ir eksperimentinės plėtros darbus.
5	Duomenų šaltinis	Projektų skyrius
6	Duomenų auditas	Vidaus kontrolės sistema.
7	Skaiciavimo reguliarumas	Kartą per metus.
8	Už vertinimo kriterijų atsakingas kontaktinis asmuo	Direktoriaus pavaduotoja ekonomikai ir strateginiam planavimui Olga Narkevičienė (olga.narkeviciene@gamtc.lt)
9	Kita informacija apie vertinimo kriterijaus patikimumą	

Direktorius

Sigitas Podėnas